

הלכות תפלה – ה

סוף זמן תפלת שחרית

רמב"ם פ"ג מהל' תפלה

א ואם עבר או טעה והתפלל אחר ארבע, **עד חצות היום**, יצא ידי חובת תפלה, אבל לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה

רשב"א ברכות כו, א

ומיהו נראה מדברי רב האי גאון ז"ל, דלא יוכל לתקון ליתן לו שכר תפלה ממצוה, אבל מכל מקום אילו רצה לחזור ולהתפלל בערבית שתים לתשלומי מנחה שביטל, רשאי, ושכר תפלת רחמי אית ליה. וזה לשון הגאון ז"ל, ביטל, מעוות שאין יכול לתקון הוא, ולית ליה אלא שכר רחמי דרשות בעלמא, אבל שכר תפלה ממצוה לית ליה.

רא"ש ברכות פ"ד סי' ב

כתב גאון ז"ל, ביטל, מעוות שאינו יכול לתקון הוא, ולית ליה אלא שכר רחמי דרשות בעלמא הוא, אבל שכר [תפלה מ]מצוה לית ליה.

אורחות חיים הלכות תפלה

צו. כל מי שהזיד ולא התפלל תפלה בזמנה, אין לו תקנה ואין לו תשלומין. וכתב רבינו האי גאון ז"ל, **אילו רצה לחזור ולהתפלל מה שהזיד, רשאי**, ושכר תפלת רחמי אית ליה, אבל שכר תפלת מצוה לית ליה.

ב"י סי' פט

נראה יותר ... בדוקא **כתבו הפוסקים עד חצות**, דמחצות ולמעלה עד זמן המנחה, כיון דלאו זמן תפלה הוא כלל, אינו מתפלל בשום ענין, ואם התפלל **אפשר דברכה לבטלה הוי**.

פרישה שם

(ב) דחוק ורחוק בעיני לומר דלאחר חצות יהא דינו כברכה לבטלה ... דאפילו עבר במזיד ולא התפלל, **מתפלל כל היום**, ושכר תפלה דרחמי מכל מקום אית ליה.

שו"ע סי' פט

א ואם טעה או עבר והתפלל אחר ארבע שעות, **עד חצות**, אע"פ שאין לו שכר כתפלה בזמנה שכר תפלה מיהא איכא. **רמ"א**, ואחר חצות **אסור להתפלל** תפלת שחרית.

שוע"ר סי' פט

א ונמשך זמנה עד סוף שליש היום, שצריך לגמור התפלה קודם שיעבור שליש היום בין שהיום ארוך בין שהיום קצר ... ואם טעה או עבר ולא התפלל עד אחר שליש היום, **עד חצות**, יצא ידי חובת תפלה, אבל לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה.

ב ואפילו לכתחלה יכול להתפלל שחרית עד חצות, אם עבר ולא התפלל קודם לכן, **אפילו עבר במזיד**, שאין תשלומין במנחה, **יש לו תשלומין עד חצות**, כיון שלא הגיע עדיין זמן תפלה אחרת. אבל אחר חצות מיד, כיון שהגיע כבר זמן תפלת המנחה, אעפ"י שאינו יכול להתפלל מנחה עד אחר חצי שעה אחר חצות, זהו משום שרוב בני אדם (אינם בקיאים) לכוין השעות כל כך, אבל באמת זמנה מתחיל מיד אחר חצות, לפיכך **אין לו תשלומין עוד לתפלת השחר**, אלא אם כן טעה או נאנס ולא התפלל אותה בזמנה. וגם בטעות או אונס ... צריך **להמתין חצי שעה אחר חצות**, כדי להתפלל מנחה תחלה, **ואחר כך יחזור להתפלל לשם תשלומין של שחרית**, ואם הפך לא יצא.

שו"ע סי' קח ס"ז

א טעה או נאנס ולא התפלל שחרית, צריך להתפלל מנחה שתים, הראשונה לשם מנחה והב' לתשלומין, שצריך להקדים תפלת המנחה שהיא חובת שעה לתפלת התשלומין. ואם היפך, **שהיתה בדעתו שתהא הראשונה לתשלומין לא יצא ידי חובת תפלה שהיא לתשלומין**, וצריך לחזור אותה אחר התפלה שהוא חובת שעה ... ויש מפקפקים לומר שאין צריך לחזור ולהתפלל אלא אם כן גילה דעתו בפירוש בתפלתו שהשניה היא לשם חובה והראשונה לתשלומין, וכגון שהוא מוצאי שבת והבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה, כמו שיתבאר. **ויש לחוש לדבריהם**, לחדש איזה דבר כשחזור ומתפלל, שאז אין חשש ברכה לבטלה לדברי הכל.

יא מי שהזיד ולא התפלל תפלה אחת, אין לה תשלומין אפילו בתפלה הסמוכה לה, ועליו נאמר מעוות לא יוכל לתקן וגו'. ומכל מקום **אם רוצה יתפלל אותו נדבה**, ואינו צריך חידוש ... ויש לו שכר תפלה תחנונים ובקשת רחמים, אלא שאין לו שכר תפלת מצוה אלא שכר תפלת הרשות.